

**UJEDINJENE
NACIJE**

Međunarodni sud za krivično
gonjenje osoba odgovornih za
teška kršenja međunarodnog
humanitarnog prava počinjena
na teritoriji bivše Jugoslavije
od 1991. godine

Predmet br. IT-95-5/18-T
Datum: 21. februar 2012.
Original: engleski

PRED PRETRESNIM VIJEĆEM

U sastavu: sudija O-Gon Kwon, predsjedavajući
sudija Howard Morrison
sudija Melville Baird
sudija Flavia Lattanzi, rezervni sudija

Sekretar: g. John Hocking

Odluka od: 21. februara 2012.

TUŽILAC

protiv

RADOVANA KARADŽIĆA

JAVNO

**ODLUKA PO ZAHTJEVU TUŽILAŠTVA ZA PRIHVATANJE DOKAZA BEZ
POSREDSTVA SVJEDOKA I ODOBRENJE DA DOSTAVI DOPUNU SPISKA
DOKAZNIH PREDMETA NA OSNOVU PRAVILA 65TER**

Tužilaštvo

g. Alan Tieger
gđa Hildegard Uertz-Retzlaff

Optuženi

g. Radovan Karadžić

Branilac u pripravnosti

g. Richard Harvey

OVO PRETRESNO VIJEĆE Međunarodnog suda za krivično gonjenje osoba odgovornih za teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava počinjena na teritoriji bivše Jugoslavije od 1991. godine (dalje u tekstu: Međunarodni sud) rješava po Zahtjevu tužilaštva za prihvatanje dokumenata u vezi sa smrću žrtava bez posredstva svjedoka i Zahtjevu za dopunu spiska dokaznih predmeta na osnovu pravila 65*ter* s Dodatkom A i povjerljivim Dodatkom B (dalje u tekstu: Zahtjev), koji je tužilaštvo podnijelo 25. januara 2012. godine, i ovim po njemu donosi odluku.

I. Kontekst i argumentacija

1. Tužilaštvo u Zahtjevu zahtijeva prihvatanje 43 dokumenta bez posredstva svjedoka na osnovu pravila 89(C) Pravilnika o postupku i dokazima Međunarodnog suda (dalje u tekstu: Pravilnik) na temelju toga da su ti dokazi "relevantni, da imaju dokaznu vrijednost i da ne nanose nepotrebnu štetu optuženom",¹ Dvanaest od tih 48 dokumenata su izvještaji o ekshumaciji (dalje u tekstu: izvještaji o ekshumaciji), a 31 dokument su potvrde o smrti (dalje u tekstu: potvrde o smrti). Osim toga, tužilaštvo traži da mu se odobri da na svoj spisak dokaznih predmeta na osnovu pravila 65*ter* doda 12 potvrda o smrti na osnovu toga što su te potvrde relevantne i od dovoljnog značaja, što opravdava njihovo kasno dodavanje na spisak dokaza.²

2. Dana 31. januara 2012., optuženi je dostavio Odgovor na Zahtjev tužilaštva za prihvatanje dokaza bez posredstva svjedoka: izvještaji o ekshumaciji i potvrde o smrti (dalje u tekstu: Odgovor), u kojem kaže da se, mada se ne protivi prihvatanju dokaza o smrti bez posredstva svjedoka, protivi tome da se na taj način prihvate izvještaji o ekshumaciji.³ Optuženi tvrdi da su izvještaji o ekshumaciji po svojoj prirodi istražni dokumenti, koje je sastavila "muslimanska strana u sukobu" i da sadrže mišljenja o načinu nastupanja i uzroku smrti, kao i o identitetu žrtava.⁴ Optuženi tvrdi da mu se prihvatanjem izvještaja o ekshumaciji bez posredstva svjedoka uskraćuje pravo da

¹ Zahtjev, par. 8.

² Zahtjev, par. 9.

³ Odgovor, par. 2-3.

⁴ Odgovor, par. 3.

dovede u pitanje i ospori zaključke koji oni sadrže.⁵ Optuženi takođe tvrdi da su istražitelji koji su sastavili izvještaje o ekshumaciji trebali biti pozvani da svjedoče kao svjedoci tužilaštva.⁶

II. Mjerodavno pravo

3. Pravilo 65ter(E)(iii) Pravilnika predviđa, između ostalog, da tužilaštvo mora podnijeti spisak dokaznih predmeta koje namjerava da predloži unutar roka koji odredi pretpretresni sudija, a najmanje šest sedmica prije pretpretresne konferencije.⁷ Ako tužilaštvo traži da na svoj spisak dokaznih predmeta doda neke dokumente nakon isteka tog roka, Pretresno vijeće može odobriti to dodavanje ako se uvjerilo da je to u interesu pravde.⁸ U takvim slučajevima, Pretresno vijeće ispituje da li je tužilaštvo argumentiralo svoj zahtjev valjanim razlozima i da li su dokazi čije se dodavanje traži relevantni i u dovoljnoj mjeri značajni da opravdavaju njihovo kasno dodavanje.⁹ Pretresno vijeće može uzeti u obzir i druge faktore,¹⁰ između ostalog i to da li su predloženi dokazi *prima facie* relevantni i od dokazne vrijednosti za optužbe protiv optuženog.¹¹ Najzad, Pretresno vijeće mora pažljivo da uspostavi ravnotežu između eventualne dopune spiska dokaznih

⁵ Odgovor, par. 3, 5.

⁶ Odgovor, par. 4.

⁷ V. takođe Odluka po zahtjevu tužilaštva za odobrenje da podnese dopunu spiska dokaznih predmeta na osnovu pravila 65ter (dalje u tekstu: Odluka na osnovu pravila 65ter), 18. mart 2010., par. 7.

⁸ Odluka na osnovu pravila 65ter, par. 7; Odluka po drugom zahtjevu tužilaštva za odobrenje da izmijeni svoj spisak dokaznih predmeta na osnovu pravila 65ter (Mladićevi dnevnic), 22. juli 2010., par. 7. V. *Tužilac protiv Popovića i drugih*, predmet br. IT-05-88-AR.73.1, Odluka po žalbama na odluku o prihvatanju materijala u vezi s Borovčaninovima ispitivanjem, 14. decembar 2007. godine (dalje u tekstu: Odluka po žalbama u predmetu *Popović i drugi*), par. 27; *Tužilac protiv Perišića*, predmet br. IT-04-81-PT, Odluka po zahtjevu tužilaštva za odobrenje da podnese peti dopunski spisak dokaznih predmeta na osnovu pravila 65ter, s Dodatkom A (poverljivo), 29. august 2008. godine, par. 10 (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Perišić*); *Tužilac protiv Dragomira Miloševića*, predmet br. IT-98-29/1-T, Odluka po trećem zahtjevu tužilaštva da se odobri izmjena spiska dokaznih predmeta tužilaštva prema pravilu 65ter, 23. april 2007. godine, str. 3 (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Dragomir Milošević*).

⁹ Odluka po žalbi u predmetu *Popović i drugi*, par. 37; *Tužilac protiv Stanišića i Simatovića*, predmet br. IT-03-69-T, Odluka po zahtjevu tužilaštva za odobrenje da izmeni svoj spisak dokaznih predmeta na osnovu pravila 65ter (poverljivo), 8. maj 2008. godine, par. 6 (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Stanišić i Simatović*).

¹⁰ Odluka u predmetu *Stanišić i Simatović*, par. 6.

¹¹ Odluka u predmetu *Dragomir Milošević*, str. 3; *Tužilac protiv Popovića i drugih*, Odluka po zahtjevima tužioca za odobrenje da izmijeni spisak svjedoka na osnovu pravila 65ter i spisak dokaznih predmeta na osnovu pravila 65ter (povjerljivo), 6. decembar 2006., str. 7 (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Popović i drugi*).

predmeta tužilaštva i adekvatne zaštite prava optuženih.¹² To znači da se Pretresno vijeće mora uvjeriti da će izmjene spiska dokaznih predmeta u ovoj fazi postupka dati optuženom dovoljno obavještenja i neće štetno djelovati na njegovu mogućnost da se pripremi za suđenje.¹³

4. Pravilo 89 Pravilnika u relevantnom dijelu predviđa sljedeće:

- (C) Vijeće može prihvatiti bilo koji relevantan dokaz za koji smatra da ima dokaznu vrijednost.
- (D) Vijeće može izuzeti dokaz ako potreba da se osigura pravično suđenje znatno preteže nad njihovom dokaznom vrijednošću.
- (E) Vijeće može zahtijevati potvrdu autentičnosti dokaznog materijala pribavljenog izvan suda.

5. Vijeće podsjeća da nije potrebno da u svim okolnostima dokazi budu uvedeni posredstvom svjedoka i da je moguće da postoje slučajevi kada se dokazi prihvataju bez posredstva svjedoka, ako su za to ispunjeni određeni uslovi. Najprimjerenija metoda prihvatanja nekog dokumenta je posredstvom svjedoka koji može o tome da govori i da u vezi s tim odgovara na pitanja.¹⁴ Prihvatanje dokaznih predmeta bez posredstva svjedoka je mehanizam koji se koristi u izuzetnim okolnostima jer takvo uvođenje ne omogućava nužno odgovarajuću kontekstualizaciju dotičnih dokaznih predmeta.¹⁵ Dokaz može biti prihvaćen bez posredstva svjedoka ako su ispunjeni uslovi iz pravila 89. Kada su odredbe ovog pravila ispunjene, Vijeće ima diskreciono pravo u pogledu prihvatanja dokaza, između ostalog na osnovu pravila 89(D), koje predviđa da ono može izuzeti dokaz ako potreba da se obezbijedi pravično suđenje nadmašuje njegovu dokaznu vrijednost.¹⁶

¹² Odluka u predmetu *Stanišić i Simatović*, par. 6.

¹³ Odluka u predmetu *Dragomir Milošević*, str. 3

¹⁴ Odluka po prvom zahtjevu tužilaštva za prihvatanje dokaznih predmeta bez posredstva svjedoka, 13. april 2010. (dalje u tekstu: Prva odluka o prihvatanju dokaza bez posredstva svjedoka), par. 9.

¹⁵ V. Prva odluka o prihvatanju dokaza bez posredstva svjedoka, par. 9, 15.

¹⁶ Prva odluka o prihvatanju dokaza bez posredstva svjedoka, par. 5.

6. Vijeće podsjeća i na Nalog u vezi s procedurom za vođenje sudskog postupka, koji je izdalo 8. oktobra 2009. (dalje u tekstu: Nalog u vezi s postupkom), u kojem u vezi s eventualnim zahtjevima za prihvatanje dokaza bez posredstva svjedoka navodi sljedeće:

Strana koja zatraži prihvatanje dokaza bez posredstva svjedoka u zahtjevu će: i) dati kratak opis dokumenta za koji traži da bude uvršten u spis; ii) jasno naznačiti relevantnost i dokaznu vrijednost svakog dokumenta; iii) objasniti kako se taj dokument uklapa u tezu te strane, i iv) navesti pokazatelje autentičnosti tog dokumenta.¹⁷

III. Diskusija

7. Vijeće napominje da je zahtjev da se 12 potvrda o smrti doda na spisak dokaza tužilaštva na osnovu pravila 65*ter* podnijet znatno nakon početka sudskog postupka. Međutim, tužilaštvo navodi da mu je 12 potvrda o smrti dostavila Vlada Bosne i Hercegovine (dalje u tekstu: BiH) u aprilu, septembru i oktobru 2011., kao odgovor na dva konkretna Zahtjeva za pomoć u vezi s drugim predmetima pred Međunarodnim sudom.¹⁸ Vijeće prihvata da su tih 12 potvrda o smrti relevantne za pitanja u ovom predmetu, kako je konkretno navedeno u Zahtjevu.¹⁹ Vijeće se stoga uvjerilo da je tužilaštvo pokazalo da postoji valjan razlog za podnošenje zahtjeva i da je pomenutih 12 potvrda o smrti od dovoljnog značaja, koji opravdava njihovo kasno dodavanje. Osim toga, Vijeće podsjeća da se optuženi ne protivi dodavanju 12 potvrda o smrti na spisak dokaznih predmeta tužilaštva na osnovu pravila 65*ter* i stoga smatra da njihovo kasno dodavanje optuženom neće nanijeti štetu. Shodno tome, Vijeće smatra da je u interesu pravde da se 12 potvrda o smrti doda na spisak dokaza tužilaštva na osnovu pravila 65*ter*.

8. Razmatrajući sada prihvatanje potvrda o smrti i izvještaja o ekshumacijama bez posredstva svjedoka, Vijeće prije svega podsjeća da se optuženi ne protivi prihvatanju potvrda o smrti bez posredstva svjedoka. Pošto je pregledalo potvrde o smrti, Vijeće

¹⁷ Nalog u vezi s procedurom za vođenje sudskog postupka, Dodatak A, Dio VII, par. R.

¹⁸ Zahtjev, par. 9.

¹⁹ V. Zahtjev, Dodatak A i povjerljivi Dodatak B.

smatra da su one relevantne za više incidenata navedenih u Trećoj izmijenjenoj optužnici, između ostalog: ubistvo muškaraca u rudniku željezne rude u Ljubiji u Prijedoru (incident iz priloga A10.7);²⁰ ljudi koji su se ugušili prilikom prijevoza u logor Manjača u Banjoj Luci (incident iz priloga B1.2);²¹ ubistvo muškaraca ispred logora Manjača u Banjoj Luci (incident iz priloga B1.3);²² ubistvo muškaraca u logoru Luka u Brčkom (incident iz priloga B5.3);²³ ubistvo muškaraca u Domu kulture na Palama (incident iz priloga B14.1);²⁴ ubistvo ljudi u sobi broj 3 u logoru Keraterm u Prijedoru (incident iz priloga B15.1);²⁵ ubistvo ljudi u logoru Omarska u Prijedoru (incident iz priloga B15.2);²⁶ ubistvo muškaraca i žena odvedenih iz logora Omarska na Hrastovu Glavicu u Prijedoru (incident iz priloga B15.3);²⁷ ubistvo muškaraca na Vlašiću u Prijedoru (incident iz priloga B15.6);²⁸ ubistvo muškaraca u Domu kulture u Čelopeku (incident iz priloga B20.2);²⁹ i ubistvo muškaraca u Tehničkoj školi u Karakaju u Zvorniku (incident iz priloga B20.3).³⁰ Vijeće stoga konstatuje da su te potvrde o smrti relevantne za tezu tužilaštva i da imaju dokaznu vrijednost. Osim toga, pošto je proučilo njihov sadržaj, Vijeće se uvjerilo da one sadrže dovoljno pokazatelja pouzdanosti. Vijeće takođe konstatuje da je tužilaštvo primjereno objasnilo kako se te potvrde uklapaju u njegovu tezu.³¹ Vijeće stoga konstatuje da su uslovi iz pravila 89(C) Pravilnika ispunjeni i da se potvrde o smrti mogu uvrstiti u spis. Međutim, u vezi s potvrdama o smrti kojima su na osnovu pravila 65ter dodijeljeni brojevi 12686, 12870, 12875, 12879, 12880, 12881, 12882, 12883, 12887, 12888, 12891, 12896, 12898 i 12902, Vijeće napominje da te potvrde sadrže dodatne informacije, između ostalog, mjesto i uzrok smrti. Vijeće će ih stoga uvrstiti u spis samo u ograničenu svrhu, kako bi pokazalo da su lica o kojima je riječ preminula i ni za šta drugo.

²⁰ Dokument br. 23575 na osnovu pravila 65ter.

²¹ Dokument br. 23249 na osnovu pravila 65ter.

²² Dokument br. 23378 na osnovu pravila 65ter.

²³ Dokument br. 23571, 23572 na osnovu pravila 65ter.

²⁴ Dokument br. 23576 na osnovu pravila 65ter.

²⁵ Dokument br. 23500 na osnovu pravila 65ter.

²⁶ Dokument br. 23501, 23573 na osnovu pravila 65ter.

²⁷ Dokument br. 23574 na osnovu pravila 65ter.

²⁸ Dokument br. 12686, 12870, 12873, 12875, 12879, 12880, 12881, 12882, 12883, 12887, 12888, 12891, 12896, 12898, 12902, 23569 i 23570 na osnovu pravila 65ter.

²⁹ Dokument br. 23577 na osnovu pravila 65ter.

³⁰ Dokument br. 23578, 23579 i 23580 na osnovu pravila 65ter.

³¹ Zahtjev, Dodatak A i povjerljivi Dodatak B.

9. Razmatrajući sada izvještaje o ekshumaciji, Vijeće napominje da ti izvještaji sadrže nalaze u vezi s ekshumacijama masovnih grobnica u BiH. Nalazi iz tih izvještaja obuhvataju identifikaciju leševa, te vrijeme i uzroke smrti. Neki od tih izvještaja sadrže i mišljenja o tome ko je prouzrokovao smrt.³² Vijeće konstatuje da su ti izvještaji relevantni za više incidenata iz priloga Optužnice, između ostalog: ubistvo ljudi u Pudinom Hanu u Ključu (incident iz priloga A7.1);³³ ubistvo muškaraca na području između Begića i mosta Vrhpolje (incident iz priloga A12.1);³⁴ ubistvo ljudi u selu Hrustovo u Sanskom Mostu (incident iz priloga A12.2);³⁵ ubistvo ljudi iz Budina u Sanskom Mostu (incident iz priloga A12.4);³⁶ ubistvo ljudi u Pakleniku u Višegradu (incident iz priloga A14.2);³⁷ ubistvo muškaraca ispred logora Manjača (incident iz priloga B1.3);³⁸ ubistvo muškaraca u logoru Manjača (incident iz priloga B1.4);³⁹ ubistvo zatočenika u KP domu u Foči (incident iz priloga B8.1);⁴⁰ ubistvo muškaraca u Novom Gradu (incidenti iz priloga B12.1 i B12.2);⁴¹ ubistvo ljudi na području Hrastova Glavica u Prijedoru (incident iz priloga B15.3)⁴² i ubistvo muškaraca iz logora Betonirka u Sanskom Mostu (incident iz priloga B17.1).⁴³ Vijeće konstatuje da su ti izvještaji o ekshumacijama relevantni za tezu tužilaštva i da imaju dokaznu vrijednost. Vijeće se uvjerilo da oni sadrže dovoljan broj pokazatelja vjerodostojnosti. Vijeće takođe konstatuje da je tužilaštvo na primjeren način objasnilo na koji se oni način uklapaju u njegovu tezu.⁴⁴ Vijeće stoga konstatuje da su u vezi s izvještajima o ekshumacijama ispunjeni uslovi iz pravila 89(C) Pravidnika.

³² V. dokument br. 13093 na osnovu pravila 65ter u kojem piše: "Radi se o leševima civilnih lica Bošnjaka pobijenih 1. avgusta 1992. godine u zaseoku Budim, naselje Lukavica, od strane srpskih paravojnih formacija", str. 1; dokument br. 13024 na osnovu pravila 65ter, u kojem piše: "Radi se o leševima civilnih lica Bošnjaka pobijenih u Sanskom Mostu u vremenskom periodu juni-septembar 1992. godine od strane srpskih paravojnih formacija", str. 1.

³³ Dokument broj 13106 na osnovu pravila 65ter.

³⁴ Dokument broj 04786 na osnovu pravila 65ter.

³⁵ Dokument broj 13061 i 13064 na osnovu pravila 65ter.

³⁶ Dokument broj 13093 na osnovu pravila 65ter.

³⁷ Dokument broj 12552 na osnovu pravila 65ter.

³⁸ Dokument broj 12949 na osnovu pravila 65ter.

³⁹ Dokument broj 13081 na osnovu pravila 65ter.

⁴⁰ Dokument broj 12602 na osnovu pravila 65ter.

⁴¹ Dokument broj 13648 na osnovu pravila 65ter.

⁴² Dokument broj 13051 na osnovu pravila 65ter.

⁴³ Dokument broj 13024 na osnovu pravila 65ter.

⁴⁴ Zahtjev, Dodatak A i povjerljivi Dodatak B.

10. Međutim, Vijeće napominje da se ono, uprkos tome što dokumenti mogu biti prihvaćeni bez prisustva svjedoka ako ispunjavaju uslove iz pravila 89(C), mora uvjeriti i u to da, u skladu s pravilom 89(D), potreba da se obezbijedi pravično suđenje ne smije u znatnoj mjeri nadilaziti njihovu dokaznu vrijednost. Što se tiče izvještaja o ekshumacijama, koji obuhvataju kombinaciju činjeničnih navoda i mišljenja o mjestu i uzroku smrti, kao i navode o identitetu navodnih počinitelja, Vijeće smatra da nije primjereno da se oni prihvate bez posredstva svjedoka jer bi se time optuženom uskratilo pravo da ospori u njima sadržane činjenice. Primjerenija metoda bilo bi prihvatanje izvještaja o ekshumacijama posredstvom svjedoka koji može o njima da govori i da u vezi s njima odgovara na pitanja. Time bi se optuženom takođe omogućilo da unakrsno ispita tog svjedoka i da provjeri njegovo ili njeno svjedočenje. Mada se prihvatanjem dokumenata bez posredstva svjedoka mogu riješiti problemi u vezi s ekspeditivnim vođenjem suđenja, ti problemi ne nadilaze značaj pravičnosti suđenja. Vijeće konstatuje da izvještaji o ekshumaciji nisu takvi valjani dokazi koji se mogu prihvatiti bez posredstva svjedoka.

IV. Dispozitiv

11. Vijeće, stoga, na osnovu pravila 65ter i 89(C) Pravilnika, ovim:
- a) **ODOBRAVA** tužilaštvu da na svoj spisak dokaza na osnovu pravila 65ter doda dokumente kojima su dodijeljeni sljedeći brojevi na osnovu pravila 65ter: 23569, 23570, 23571, 23572, 23573, 23574, 23575, 23576, 23577, 23578, 23579 i 23580;
 - b) **UVRŠTAVA** u spis dokumente kojima su dodijeljeni brojevi na osnovu pravila 65ter 23249, 23500, 23501, 23571, 23572, 23573, 23574, 23575, 23576, 23577, 23578, 23579 i 23580;
 - c) **UVRŠTAVA** u spis, pod pečatom, dokumente kojima su dodijeljeni brojevi na osnovu pravila 65ter 12868, 12870, 12873, 12875, 12879, 12880, 12881,

12882, 12883, 12887, 12888, 12891, 12896, 12898, 12902, 23378, 23569 i 23570;

- d) **ZAHTIJEVA** da Sekretarijat svakom od tih dokumenata dodijeli broj dokaznog predmeta; i
- e) **ODBIJA** da uvrsti u spis dokumente kojima su dodijeljeni brojevi na osnovu pravila 65ter 04786, 12552, 12602, 12949, 13024, 13051, 13061, 13064, 13081, 13093, 13106 i 13648.

Sastavljeno na engleskom i francuskom, pri čemu je mjerodavan engleski tekst.

/potpis na originalu/
sudija O-Gon Kwon,
predsjedavajući

Dana 21. februara 2012.
U Haagu,
Nizozemska

[pečat Međunarodnog suda]